

Издање Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годи-
ну е. 6, за по године е. 3,
за четврт године еор. 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
на годињу е. 6, за по год.
е. 3, за четврт године е.
1 и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годињу
е. 7 за друге земље е. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Претплата се се у
платеним новчанима по-
средством администрације «Гл.
Црногорац» на Цетиње, а
може се и нарочитом упу-
тицом на пошту у Котор.
Донеси ишау се уредним-
ству. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме напе.

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Цетиње, 1. Септембра.

Велика сврха овога рата српско-
га народа већ се признаје по свему
свијету — светост њена већ великијем
успјесима војује у корист њене по-
бједе и већ је осигураје.

До јучер је густа гробовна тми-
на, која притиска балкански полу-
остров, скривала злочинства турска, с
којима цариградска порта влада по о-
вом несрећном предјелу, убијајући и
затирући не само морални него и фи-
зични живот подчињенијех јој народа.

Благородно и њежно срце шири
се када види и само једну несрећу
од себи равнога уклоњену, и једну
сузу невољнику са тужног лица отр-
ту — а како неће све човјечанство
тронуту спасавање читавијех народа
од хиљада невоља, и отирање суза
милиона тужнијех родитеља?

Тога светог дјела ево се прими-
ше Црна Гора и Србија, упуштајући
се у неједнак бој са силама једнога
царства, у ком се подухећу сријетају и
уједно слијевају позив и сврха живо-
та обје кнежевине, захтјеви духа и
силе овога вијека и највиши интере-
си просвјете и човјечанства.

Човјечанство важије заштиту не-
вољницима, просвјета тражи правду
у царству неправде, дух и сила по-
шљедње четврти деветнајестог вије-
ка оће, да и српски народ живи рав-
ноправан у породици јевропскијех
народа, а Србија и Црна Гора пови-
њавају се овим неодољивим запо-
вједима, које су у исто доба и запо-
вједи славне прошлости, критичне са-
дашњости и велике будућности срп-
скога народа.

На ово дивно сагласје највећијех
снага моралнијех, које данас свијетом
владају, српски је народ не мало ра-
чунао, кад се вијнуо у велики и од-
судни бој.

И у истини најизбранији умови
на свију народа и сва независна и
човјечна штампа јевропска одма на
почетка великога рата у редове на-
ше пребоше, а ево сада и цијели на-
роди траже начина да се најаве со-
лидарни с нама у светоме дјелу, да
нас охрабре и утврде у вјери конач-
не побједе наше.

На ову сврху почели су народи
по митинзима говорити. Италијански
народ у славном Риму, ће је идеја
народности најљепшу побједу слави-
ла, први је проговорио на уста три
хиљаде Римљана и првијех синова
Италије, као што су Склопне, Мам-
јани и Гарибалди. Риму, овоме
средшту нове Јевропе, одзивље
се Торин и Милан, а Италији Ин-
глешка, што нас све јаче утврђује у
увјерењу, да је дјело које су српске
кнежевине у своје руке узеле, Богом
и људима њима досуђено; да успоре-
ду највишијех интереса српскијех во-
јују и интереси свијетске просвјете и
човјечанства; да су потоме сврхе на-
родносном позиву и задатку српски-
јех кнежевина по превосходству
јевропско-културне, те да ствар
српска пада и побјеђује са стварию обје
бразованости.

Тако ако је ово увјерење мог-
ло охрабрити српски народ на ве-
лико дјело, данас, када има толико
доказа, да се није у том увјерењу

преварио, оно ће га силно кријесити,
да постојано узтраје у своме подухе-
ћу све док свету сврху не постигне.

СА ЦРНОГОРСКОГ БОЈИШТА У АРБАНИЈИ.

Битка на Тријечач.

Рогамн, 26. Августа.

И опет нова побједа и нови пораз
турски. Битка на Тријечач врло је знаменита.
Ова побједа црногорска има много већи
значај од свијех досадашњих у Кучима
и ако је у овом боју мање Турака погину-
ло. Она је важна прије свега због тога,
што је тај бој нападајни и то први на-
падајни корак Дервиш паше против Црне
Горе, што се он од доласка свога све до
тога дана спремао за упадај у Црну Гору
и што је донста са великом силом, доб-
ром опремом и вјештим распоређењем
креноу био. Па ипак је претрпιο пораз
какав се само замислити може и то од
противника, који је само четири бата-
љона бројио. Велика важност ове битке
и побједе црногорске показује се још бо-
ље, кад се помисли на намјеру Дервиш
паше. Тријечач и Дољанска главница вра-
та су од Пипера. За то је Дервиш паша
наумио освојити те позације, утврдити их
панчевима и топовима, па онда зауевши
Пипере поћи напријед у срце Црне Горе.
Војска црногорска, мишљаше Дервиш,
тешко ће више моћи одбранити цијеле
равне Бјелопавлиће, или у најбољем слу-
чају стаће је ужаснијех жртава. Да је
Дервиш паша успио у својој намјери, он
је у исто вријеме и Куче и град Медун
мислио тјем ослободити од црногорске
војске, којој последи толико крваве борбе
не само ништа учињети није могао, него
напротив војска црногорска остала је јед-
нако у позацијама, које је у својој офен-
зивни зауела, а војска турска скоро се
преполовила тамо.

Турски пораз на Тријечач у исто
вријеме је и пораз лично Дервиш пашин.
Дервиш паша, који се из пређашњих ра-
това познаје са Црном Гором, дошао је у
Арбанију са накривљеним фесом на глави,
љубушкајући се у сновима о својим бр-
вним и великим побједама, и дошао је да
прими врховну команду над свом војском
турском у Арбанији, а да замјени Махмуд
пашу, који је тако невјешт био, да се
вазда дао потући од Црногораца, изгубив-
ши до сада скоро 20,000 царскијех сино-
ва, шта више да свргнутоме Махмуд па-
ши суди са Сафет и Мустафа пашом. Ка-
ко му се сада Махмуд паша смије испод
брка.

Ако у Цариграду нају и Дервиш
пашу кривим због турскога пораза на
Тријечач, сигурно га неће моћи кривити
бар за то, да није дуго размисљао и за-
варкивао и врло опрезно спремао нападај
на Црну Гору. Од како је дошао у Под-
горицу он је и даљу и ноћу непрестано
нешто радио. Шта је мислио и шта му
значи тај његов рад тешко је ко могао
знати. Прва три дана војска у Подгорицу
непрестано је пуцала на пушача, а све
фортице из топова, ови и по ноћи. За вој-
ску каже се да се учила гађати у нишан
а топови су пуцали, да држе у забуну
нашу војску, која је стајала у Куче, на
Рогамн и Плану. У исто вријеме Дервиш
паша био је у Скадар, одакле је сваки
дан на једном вапорићу излазио на бла-
ду, разматрао нешто и у вече опет се вра-
ћао у Скадар. Дошао у Подгорицу сваки
је дан кретао војску. Сад изиди на кака-
ритску гору, па се опет врати, сутра опет
тако, гради шанчеве, па се опет врати, а
оставили су неколико војске у њима, ва-
да да помисли наша војска више ње у
Кучима, да ће на њу ударити и на Ме-
дун ићи, сад опет мотај се по пољима
око Подгорице, крени к Кокотима, црно-
горској граници, ваља да помисли наша
војска, да ће тамо ударити, па да потрчи
тамо. Једно јутро загрмише топови са
Спужа и са три фортице на Вељем брду,
а око Спужа дигосе се густе облаци од
димна. Топови су у вјетар пуцали, а дим
је био од сламе и неколико празних, на-

рушених појатица, које су Турци занали-
ли опет ваља у тој намјери да повуку
војску црногорску из својих позација. Два
дана пред битку на Тријечач престало је
све ово и владала је потпуна тишина. Ни-
ли су се ратна лукавства Дервишова би-
ла исцријела, или је мислио да је већ
побркао црногорску војску, па да може
ступити на дјело. Нећемо нагађати мисли
Дервишпашине, али нам се чини, да је
ово са свијем јасно. Дервиш паша није се
смио усудити у Куче, гдје је глав-
на војска црногорска. За то је употреб-
ио лукавство. Мислио је маневрирањем око
граница црногорских, да повуче на њих
војску црногорску, а он да прође лако у
Медун и Куче, пошали и пресвоји од Цр-
ногораца. Кад је видно да у томе није
успио, да црногорска војска чврсто држи
своје позације, а само поједини батаљони
да прате његово кретање, онда је одлучио
да удари на Пипере, знајући, да на Три-
јечач нема црногорске војске, него само
једна стража од 50 људи, и да сам глав-
ни командант г. Божо Петровић само два
батаљона код себе на Рогамн има. Није
ни мало сумњао, да ће при таквим окол-
ностима успјети, да ће у Пипере продри-
јети и уједно по свој прилици повући
војску црногорску из Куча, како ће он-
да она с какаритске горе уљећи у Медун.

И тако 25. о. м. у јутру око 10 са-
ти крене Дервиш паша своју војску из
Подгорице преко Веарова моста, па пре-
ко Мамшића уз Мало Брдо, подижући
шанчеве изнад Зете, на које намјести то-
пове све до прве фортице на Вељем брду.
Пошто је тако све уредио, остави велику
војску на ону страну Зете као заштиту
а петнајест табора низама, 2000 Зебека и
око 3000 башибозука пошље преко Зете,
који одмах и ударе на Тријечач, једну
главницу сјеверозападно од Подгорице од-
мах крај Вељег брда и заузме је. До
Тријечача је Дољанска главница, и оне дви-
је сачињавају тај важни улазак у Пипе-
ре. Дервиш паша је мислио, кад заузме
та мјеста онда да подигне мост на Зету
за прелазак осталој војсци. Црногорска
стража, коју смо напријед поменули, упу-
штила се одмах у бој с Турцима, но мо-
рала је уступити и Турци побједу свој
барјак на врх Тријечача. Главни командант
Божо Петровић на први мах већ је по-
знао свој врло озбиљни положај. Видио
је пред собом велику силу турску, но
као изврени и одважни војсковођа,
које је име себи славно стекао у
овом рату, није се ни за један
часак изгубио. Он је био увјерен у хит-
рини војводе Пламенца, који је стајао с
војском на Сјеници у Кучима, да му се
неће одоцити са помоћу, те своја два ба-
таљона његушко-цетињски и цеклински
под командирима Митром Бјеловићем Пе-
тровићем и Ђоком Пејовићем, одма разре-
ди тако, да са три стране нападне Турке
и пушти их полако све четама, једну за
другом у ватру. Отвори се врло жесток
и крвави бој. Не само ови Турци, него и
они с оне стране просипаху ужасну ватру,
а топови им пуцаху са осам страна.
Но Црногорци се бораху као лавови. Сту-
цајући напријед потисну Турке и претму-
им Тријечач. Артиљерија турска про-
се сада најгушћу ватру, а војска тур-
ска с оне стране Зете ступи жестоко у
бој. Црногорци мораше уступати, те Тур-
ци опет заузму првашије позације. Овај
жестоки бој између два батаљона црногор-
ска и несравњено веће силе турске није
се прекидао ни за један часак, јер су
Црногорци опет нападали. У толико стиг-
ну са Сјенице у помоћ два батаљона
бјелопавлићска под командирима Јовицом
Марковићем и Радојем Ристовићем. Божо
Петровић видећи издржљивост и добро
држање првијех двају батаљона, заустави
за мало ова два батаљона бјелопавлићска,
да одахну од пресиљеног марша па у то-
лико и њих распореди и уведе у бој. Сад
се тек развије ванредни приказ. Турци су
се борили свом жестивошћу а Црногорци су
неустрашиво ишли у плусак од зрна пу-
шчанијех и топовскијех. У овој очајној
борби три пута Црногорци и Турци једни
другима претимали су позације око којих
су се борили. Трећи пут били су освоја-
чи Црногорци. Турци стану уступати а

Црногорци јурише на њих са голијем во-
жевицама и нахерају их на Зету. Турци
су већ по томе слаби одбор давали. То-
пови су већ престали пуцати јер су се
Црногорци били намијешали с Турцима.
Турци, сломивени, бјежали су без реда.
Дошао до Зете скакали су у ву стотина-
ма један преко другога. Да се спасу од
ножа црногорскога тражили су смрт или
избављење у Зети. Око 1,500 Турака у-
топило се у Зету. Заробљени низами при-
чају да се и 3000 утопило. У рапорту
г. команданта Њ. Св. Књазу каже се:
«Турци су се топили некретано, газили
су преко моста од њихових тјелесина».
Турака на једној и другој страни Зете
пало је око 2000.

И црногорски је губитак доста зна-
тан, но опет није ни велик каква је очајна
борба била. Мртвих има 67 а рањених
122. Много је од тих погинуло и рањено
од топова. Било би још много више
губитка, но г. Божо Петровић заповједи,
да и црногорски топови пуцају, те тјем
обрати турске топове на њих и сачува
тако војску. Црногорски топови врло су
добро гађали. Турака је доста од њих
погинуло. Црногорци су освојили три ве-
лика барјака и много оружја.

Турци који су живи пребјегли пре-
ко Зете повукли су се са онцјема на о-
ној страни у Подгорицу, а црногорска
војска остала је у својим освојеним по-
зацијама, на којима сада подиже јаке шан-
чеве.

Тако се ето свршила и ова ве-
лика и врло знаменита битка са
најјајнијом побједом црногорском. Њом
је енергичност и вјештина војничка
главног команданта Божо Петровића уве-
личана новом славом, а повјесница црно-
горска више једним примјером за дивље-
ње; јер донста снак се мора дивити хра-
брости и прегнућу с којим су само чети-
ри батаљона одржали тако одлучну поб-
једу и наннјели такав страшиан пораз
турској несравњено надмоћнијој сили. Ка-
кијем је духом испуњена била црногор-
ска војска, види се и из ових ријечи у
рапорту главног команданта, говорени
пако се напрезао да је сачува од погби-
је: Да сте и ви, Ваша Свјетлост, били у
мојој војсци, небисте јој мах оставили мо-
ли.»

Преглед новина.

«Р. Мир» доноси шљедњу важну на-
јаву петроградског «Аг. Ген. Рус.» од 17
Авг. поводом предлаганијех услова мира:
„Status quo ante bellum — ево идеала,
пронађена јевропским државама; ево ли-
јека за сва зла, награда за ријече суза,
које се пролијевају у опушћенијем породи-
цама, ево утјехе сиротама и удовицама!
Status quo ante bellum, то је Јевропа,
која данас чини што је могла 6 мјесеца
на зад. Јевропа која равнодушно пролази
мимо цијелијех гомила љешина и осјече-
нијех глава, чиј је пошљедњи напав био
не за освету, него за правосуђе!
Status quo ante bellum — то је добро-
вољно жртвовање хришћанства, строгим
набљудовањем којег се толика Инглешка
горди, којима се Аустрија поноси, доброво-
љно жртвовање хришћанства свијетству
башибозука! Status quo ante bellum,
то је руска влада, која хладно и равно-
душно гледа на неколико миља од своје
државе истребљење а неможе подићи свој
глас у одбрану необраћенијех у истом чл-
су, у ком цио руски народ дркће од огор-
чења! Јесуди кад гођ промислиш габине-
ти о томе положају, у ком би се нашла
русска влада? Кад би status quo ante bellum,
које се показало тако опасан и чије би
воспостављење било тако мрско, кад би
оно било примљено, зар се себи морала
Русија запитати, захтјевајући у истини
њени интереси да се сматра обвезана да-
рашким трактатом, бесчимна конференцијама
и берлинским меморандумом? Ако се ру-
ски народ огорчи, што су му браћа по-
крви и по вјери принуђени да куче тако
тешкијем условима право да сакраше сво-
је убијене, зар Цар руски, чије царовање

Италијански државници морају уви-
дети прво, док обстои Турска, да ће Ин-
глески, политички, и трговачки утицај
бити свуда први на истоку; затим друго
да се Турска нећ неможе за дуго дра-
гати бити највећом жртвом, нити најбољим
комбинацијама Јевропе.

Ово двоје, потанко размислено, сви-
тује Италији, да се заузме за народе, ко-
ји до ње, у најближем сусједству, имају
лијепо будућност, и тако себи осигура
политичке и трговачке користи у добром
пријатељству с њима.

Ту ће и бити разлог, да је Нигра,
Кавуров љубилац, ишао у Емсе цару Алек-
сандру, а краљевић Хумберт посетио
руску пријестолницу и руски двор, прем-
да му је тај двор узвратио занесану за-
ручницу. Италија преко Немачке и Ау-
стрије тражи савезе и споразумак с Руси-
јом, јамачно само у истомном питању.

Неможе се знати јели истина, што
неки бечки лист приповеда, да је Нигра
од савеза рускога тражио награду Итали-
ји на рачун Аустрије; но сви ови
симптоми вредни су подучити, да Русија
ако ју прихвати устати на турску, неће
бити без савезника, и опомињу Аустрију
нека се три пут прије промисли, него ли
у име Турске ступи против Русије.

ВИКТОР ИГО,

Од берлинских листова либерални
ционал-Зайтун од почетка рата прати
јатски догађаје на ове стране, а са
консервативни «Пост» одлучно за-
стаје ствар слободе на истоку; тако гово-
ри о исходу борбе највећине: «Позна-
је да конгреси не рјешавају питања,
о их усављају. А ми не верујемо да
се турска криза овом пута е једином
преговор успавати. Ми мислимо, да Ру-
са неможе пристати на то усављивање
над би руска влада пакловена била
се питање још једном одложити. Ми
не верујемо е утисака, који је ерско-
ска борба на руски народ учињела,
послије треба се сјетити, да, и ако
мачка нема непосредног интереса
у исходу турске кризе, немачка
да није навикнута, да споразумјења,
којима она учествује, остају мртва сло-
ва. Ако троједарски савез на основу бер-
линског меморандума на Порту какву
детавку учини, немачка влада неће
и, која ће сметати, да та преставка
тигне своју сврху.»

Министеријални «Дирито» овако се
изује о улоги, Италији намјештој у
цији јевропске дипломатије на истоку;
оказало се јасно, да није могла посред-
вати ни Русија, ни Инглеска, ни Ау-
о-угарска. Турска би примила с непо-
рењем који му драго на био и бољи пре-
и на Петрограда, дочим се у Београду
на Цетинју није повјеровало кабинету
идоноком, а можда још мање бечком.
анцуска шапе у друга времена прва
и, али се она већ одрекла егемоније
а је толико Јевропи досадила. Италија
дакле чинише најходнија за тога по-
и. Њени интереси на истоку незахтевају
пронаст ни живот Турске; не сметају
спорочење народности грчке и славен-
е, нити имају друге разлоге да ово
спорочење желе оцим обичних интереса
развојности и прогреса. Пријатељница
глешке као и Русије, Француске као
Ферманије, Италија је сигурна била, да
наш свуда неограничено повјерење,
креме подпоре и несумњивијих савјета,
знамо дјел је понуда, да прихвати ову
ицијативу, Италији формално учињена,
ти, у том едучају, који би садржај од-
вора. Али нам се чини, ако је понуда
ињена била, да се, министарство има-
радо прихвати тога дјела, које нам
же уможити поштовање и симпа-
је народа. Ипак неки прије него су се
овали е документима и е дјелима, жа-
што Италија није дала силама одговор
латов. Nec timiditer, nec audaciter —
о има бити наша девиза у вањској по-
тици италијанској, и задовољци смо не-
ло, што нам неки знаци допуштају
дати се, да је министарство Депретисова
ињело своје. Смјелост наше бити отво-
но подпомагати устанак, и повући Ита-
ју у подзетке, којима се нијесу могле
ињедити предвидети; смјелост наше би-
и понудити своје дјело не тражено, или
часу у ком се није могло водати сугла-
у главнијих велесила. Али ако је ми-
нарство италијанско, позвано да буде,
ко рећи, повјереником јевропске дипло-
иције, узело на себе задатак, истина
какви и мучан, али достојанствен и
истан, ми ћемо се у истини радовати,
у утјеху либералне политике италијан-
е.»

Хрватски «Обзор» о источној поли-
ки Италије пише: «Италијански држав-
ци, које му драго странке били, неће
оглуштити вољу и захтјеву народа, не-
се већ ни зато оглуштити, што се е
иом вољом судара интересе Италије.

Италијански државници морају уви-
дети прво, док обстои Турска, да ће Ин-
глески, политички, и трговачки утицај
бити свуда први на истоку; затим друго
да се Турска нећ неможе за дуго дра-
гати бити највећом жртвом, нити најбољим
комбинацијама Јевропе.

Ово двоје, потанко размислено, сви-
тује Италији, да се заузме за народе, ко-
ји до ње, у најближем сусједству, имају
лијепо будућност, и тако себи осигура
политичке и трговачке користи у добром
пријатељству с њима.

Ту ће и бити разлог, да је Нигра,
Кавуров љубилац, ишао у Емсе цару Алек-
сандру, а краљевић Хумберт посетио
руску пријестолницу и руски двор, прем-
да му је тај двор узвратио занесану за-
ручницу. Италија преко Немачке и Ау-
стрије тражи савезе и споразумак с Руси-
јом, јамачно само у истомном питању.

Неможе се знати јели истина, што
неки бечки лист приповеда, да је Нигра
од савеза рускога тражио награду Итали-
ји на рачун Аустрије; но сви ови
симптоми вредни су подучити, да Русија
ако ју прихвати устати на турску, неће
бити без савезника, и опомињу Аустрију
нека се три пут прије промисли, него ли
у име Турске ступи против Русије.

Митинг, за који смо јавили у про-
шлом листу, да је у Риму држан, испео
је величанствен. Позориште Аполово би-
ло је пуно учесника. И многе су го-
сноје присуствовале из ложа. Скупшти-
ну је отворио барон Плавић са лијени-
јем говором, у ком је образложио овај
састанак. Најављује да су из све Италије
све странке без разлике одобриле и при-
стале на митинг. Иза тога прочитана су
писма Торреса, Сколписе, Мамјанија, Ви-
ламарије, С. Мартина, Пелопија, Астен-
га, Амарија, Гарибалдија, Минервинија, Ру-
снолија, Каролија и снадака Рима и То-
рина, све сенатори и народни заступни-
ци у парламенту. Први је говорник на
реду био проф. Кјерићи, ког је прагмо
бурно одобравае. Иза њега је говорио
Француз Армад Леви. Он рече, да се И-
талијани као Французи добро спомњу
туђинске инвазије. На истоку је у толико
очајније стање у колико су освајачи
дјелаци и варвари. Турци морају бити про-
ћерани из Јевропе, и скандал је што их
Инглеска заступа. Турци имају наслона
и у Пану; нека је проклета власт папи-

на, која крогом оће да подржи престол
османски. Завршује желећи, да се Фран-
цуска и Италија споје у корист Хришћан-
на на истоку. Иза још неколико говорни-
ка, Мана, главо парламента, говори о за-
слуги штампача, која је била кадра да раз-
буду веледушне осјећаје у свијету и на-
јављује још пријатеље. При свршетку при-
ињена је шљедела резолуција: Састанак
проклито нечестива варварства, које тр-
пе народи на истоку, борени се за незави-
сност свога отачаства; признаје им право
на самосталност; најављује, да се узалуд
труде владе јевропске, да ред поврате ће
се (највећим првом човјечанства нечесту-
ју; осуђује ратовање, кад је већ изобра-
жени свијет увео начело међународнога
суда; позивље Италијанску владу да се
заузме за Славене, који су достојни боље
будућности; управља поздрав и хвалу о-
нијем веледушнијем и славнијем мужевни-
ма, који бранећи права потлаченијих на-
рода, признадоше да морални интереси
човјечанства имају надвлађивати и мате-
ријалне интересе појединијих држава; жи-
гоше луде шљедбенике јеванђеља који
другују са оружанијем апостолима кора-
на, и осуђује их на заслужено презрење;
и најпослије именује одбор, који ће се са
пресједиштвома заузећи, да се куће и при-
доци, да се у блаже толике несре-
ће.

Са бојнога поља.

Цетинје, 1. Септембра.

Послије мјесец и по дана ко што је
Муктарова војска разбијена, и од стране
Херцеговине као да се опет припремала
важнијих догађаја на бојноме пољу. Мук-
тар паша чувши, да је једно одјелење
наше војске из Херцеговине пошло на
арбанашко ратиште, сакупио је све силе
своје и са подрењенијем, које му је
Беладин-паша прикупио, упутио се из Тре-
бинија преко Корјенића и Клобука на
гралицу црногорску према Грахову, и пољу
кријући уљегав у црногорско мјесто Ну-
до и ту се утаборио и утврдио. Сјутра
дан одма два батаљона наше војске по-
јавила су се пред непријатеља, а данас
га на истом мјесту са свију страна
дрпни обколена главна наша војска Хер-
цеговачка, дочим је једно одјелење под
вођом Пеком Павловићем преко Гонча-
рева отишло пут Корјенића и Клобука,
и тако прекнуло саобраћај турској војсци
са Требинијем, одакле би тајни могла
примати.

Ево, на што се своде све брзојавне
вијести по странијем листовима о упада-
њу Муктар-паше на Грахово.

Ва сојевић и, 3. Авг. — Јавно сам вам
бројавом за бој на Превију и обећао вам,
да ћу вам о њему оштрије саопштити,
које по дужности ево и чиним. — Још 1.
о. м. дође један вјерни Србин и каже војводи
Миљану Вукотићу, да Али-бег Шабанагић
купи војску и да с њом хоће на Куче,
да нашој војсци удари с леђа. И донета
је Али-бег кренуо сву војску из Плава,
Гусиња и околине мале Арбаније. У све
било је војске е Али-бегом до 3—4 хиља-
де, — више не смјем рећи; с војском
изшао је био у планину Врмшцу, — из ко-
је му је најближе било доћи на Куче.
Кад војвода Миљан разумје намјеру Али-
бегову, призвове овдашње војничке главаре
и каже им за све, па се почне с њима
договарати, како би побркали тај његов
план. Најпосље уговоре, да ће најприје
вратити ову војску с Куча, ако затворе
жандаре, који су у кулама: Сунеску,
Превију, Пшеничисте и т. д. све Пла-
вљани и Гусињани. Тако 2. о. м. пошљу
по неколико војника на поменуте куле,
који етају лудати на жандаре, те им за-
бране унијети воду, дрва и излазак из
куле, а из првог пуцања убију тројицу
жандара. Овај глас, као брзојавом, дође у
Плава Усејин-бегу, који одма поела к Али-
бегу да враћа војску; јер каури — вели-
умасерпше куле. Кад Али-бегу стиже
овај неповољни глас, одма поврати војску
у Гусиње па данас рано окрене цијелу
војску до 5 хиљаду низ Полиње, да ос-
лободи куле и унесе у исте тајни. Ми смо
с војском изишли у Јервићу главу, а ни-
јесмо се ни надали, да ћемо данас имати
боја с Турцима; јер да се бијемо око
кула треба нам топ, а тога нијесмо у ове
крајеве добијали, но стража наша одпо-
не бој с Турцима под Превију, а ми чим
вијесмо, да се бој већ поче, војвода Ми-
љан иза одма наредбу, да војска заузме
позиције. Тако војска Мира Дедовића, Три-
фуна, Лабала и Луке Голубова заузе мјеста
сјеверноисточно од куле, а Зарији Проти-
ћу наређено је било, да заузме јужно
западна мјеста, но су Турци прије уз-
узели то мјесто, него је он дошао. У јед-
дан мах сретну се војске наше с много-
бројном, према нас, силом турском и кр-

ваши окршај трајао је од подне до мрдне
поћи. Ми смо Турке три пута домили,
али их брзашу из несрећне куле. Најпо-
слије их пригнасмо до куле и у томе бој
раздвојисмо. Бој је био врло жесток. Као
учесник боја могу вам истинито јавити,
да наша војска никад није била слобод-
нија према непријатељу, као данас. На
свакоме виђаше се озбиља несрећност
љаднокриво свој рад свршава. На чело
војске у прве шерете био је војвода Ми-
љан, који својим присуством удијеваше
дух слободни у своје војнике. — Хвала
Богу за нашу страну овај бој био је сре-
тан, јер прво сметосмо Али-бегу у њего-
вом предузећу, које је почетак сјајне по-
бједе у Кучима, а друго Турке гдно по-
вратисмо — патоварисмо их лешинама,
да цијесу могли носити, него су употре-
били кола и волове, те су их вукли у
Плава и Гусиње.

Мислим да је погнуло данас преко
350 Турака, но Али-бег ће боље знати
број погнутих, који су му е Балком Ше-
овићем «венти» постали. — Нашијех је 5
мртвих и 8 рањено се. Међу њима Мир
Дедовић, Јован Митров а и сам сам добио
у истом боју маду рану.

Ва сојевић и, 17. Августа — Турци
су нас напали. Још ноћу ишде 5—6000
низама и башибозук, из града Берана и
распоред вврхом поља, подиу горе ни-
зам, а башибозук одправе те заузме гору
поврх Буча, па у зору запале неке куће,
што су биле у горње Буче. Стража их
осази и учини одмах глас нашој војсци,
која се налазила у оближњој планини. На
возив страже Панто Цемов и Васо Сачић
одма пољу с војском и ударе на башибо-
зук, који је заузео гору на врх Буча.
Војске се намјештају и Турци обрну пле-
ћи, а у тај исти мах дође и подкомандир
Зарија Бакић с по батаљона војске и
удари Турцима на лијево крило, те тако
Панто с чела, а Бакић с лијевог крила
сломисе бијелог Турчина (башибозук) и
ћераше га до јакџ њихове заставе — ни-
зама. Управитељи турске војске, кад ви-
ђоше да се полом њихова војска — од-
ма изведу заоставше низаме из града и
изнесу три топа. С овом потпором осажи
се цијела турска војска, па нагну на на-
шу војску. Наши су се очајнички бранили,
али су морали уступити прво своје мјесто
и поирмити се уа Буче, јер велика сила
бјеше на њих налицима. Но Бог нама по-
може! У најодсуднијем часу дође коман-
дир Зарија Протић с по батаљона вој-
ске, те удари Турцима испријека и поквари
њихов загон. Наша се војска осажи и
опет сломе Турке, па су их ћерали до
низаме и топова. (До скоро топовима ни-
јесу могли ништа наудити нашој војсци,
а данас да се нијесу топовима бранили,
који су много нашој војсци сметали, би
их наши ћерали до града). У томе ноћ
раздвоји бој. Бој је био жесток! Трајао
је 10 сати. На обје стране има погубије,
али мислимо и доказују нам, да је турска
погибија била врло велика. Беће их пре-
ко 100 мртвих и рањених. Нашијех има
4 на мјесто убијена и 15 добро рањених,
међу њима официри Јован Бакић, који је
јуначки војску с голом сабљом ушао ме-
ђу Арнауте! За чудо! како је жив остао
кад су му све халине пушке разијеле.

Турци прикупљају велику војску у
Беране, али ми се њих не бојимо, јер ако
дођу, да пале наше куће, надамо се у
Бога милостив, и у стару срећу црногорску,
да ћемо их гдне повратити.

ЦЕТИЊЕ, 28. Августа. — Данас је
приспјело на Цетинје из Петрограда одје-
лење обшества «Првенога крета», да за-
мијени оно, које још од прошле годи-
не у Црној Гори ради. У овоме су одје-
лењу: главни лекар петроградске војне
клинике, дјелствителни државни савјет-
ник, др. Н. И. Торопов, доктори Ле-
бедев, и Шпастија, и десет милосрд-
нијех сестара «кретоводвиженског обшества». Началница сестара је И. А. Шпа-
ховскаја.

Такођер је овђе стигао из Петрограда
др. Уинтербергер су два студента меди-
цине и е једном сестром милосрђа.

ТЕЛЕГРАМИ «ГЛАС ЦРНОГОРЦА».

ДАНИЛОВГРАД, 1. Септембра. — Си-
ноћ приспјело Дервизи паша са великом
војском на Веде Брдо и улогорио се из-
међу њега и Служа. Црногорска војска с
двје стране одмах се спустила за њима.
Ушљед тога данас прије зоре повратила
се опет ова војска турска у Подгорицу и
непокушавши никакав нападај. Прошлу
ноћ и данас непрестана сљива киша, због
које Зета и Морача јако расту.

Државна штампарија.